

Oman talouden hallinta

Henri Hölttä, Takuu-Säätiö

03.05.2016

Takuu-Säätiö

Valtakunnallinen sosiaalialan toimija

Autamme talouskriisissä olevia ihmisiä
velka- ja talousongelmien ratkaisemisessa

- Neuvomme
- Takaamme pankista nostettavia järjestelylainoja
- Koulutamme
- Järjestämme tukitoimintaa
- Kehitämme projektein
- Vaikutamme

Käsiteltävät asiat

- Oman talouden suunnittelu
- Oman talouden hälytysmerkit
- Laskusta sopiminen ja velan maksu
- Tietoa maksuhäiriömerkinnästä
- Velkojen järjestelykeinot lyhyesti
- Taloudenhallintaväline Penno

Nuoret erityinen riskiryhmä velkaantumisen kannalta. Miksi?

- Omaan talouteen siirtyminen
- Vastuu omista raha-asioista 1. kertaa
- Kokemattomuus
- Muuttuvat elämäntilanteet
- Pienituloisuus

Oman talouden suunnittelu

- Omaa taloutta kannattaa aina suunnitella
 - Suunnitelmallisuus
 - Realistisuus
 - Motivaatio
 - Etukäteen varautuminen
- Pienet tulot = pienet menot
- Menojen priorisointi
- Myös säästöön olisi hyvä jäädä

Oman talouden hälytysmerkkejä

- ei saa rahaa säästöön
 - oman talouden puskuria ei ole, tai sitä täytyy käyttää jatkuvasti
- rahat loppuvat ennen seuraavan tulon maksupäivää
- vippaaminen kavereilta, vanhemmilta
- ei pysty maksamaan laskuja ajallaan
- maksaa vuokraa aina myöhässä, tai vuokranmaksu laahaa

Oman talouden hälytysmerkkejä

- pienetkin hankinnat pitää tehdä luotolla tai osamaksusopimuksella
 - osamaksuista saattaa huomaamatta kertyä suuria summia
- ostaa ruoat luotolla
- joku lähipiiristä huomauttaa, ettei sinulla koskaan ole rahaa

Laskuista voi sopia

- **Laskun lähettäjään/velkojaan otetaan yhteyttä**
 - ✓ mieluiten jo ennen eräpäivää, varsinkin vuokravelkojaan
 - ✓ kuluilta voi säästyä, jos maksaa ennen kuin tulee seuraava lasku
 - ✓ vuokravelasta yhteys vuokranantajaan viimeistään maksuhuomautusvaiheessa
- **Perintätoimiston kanssa voi sopia**
 - ✓ vaikka alkuperäisen velkojan kanssa ei olisi onnistunut
 - ✓ enintään 1 maksullinen maksusuunnitelma (20-50 e)
- **Ulosottomiehen** kanssa voi yrittää sopia
- yhteys heti kun saat vireilletuloilmoituksen
- parhaiten onnistuu laskuista ja pikkuveloista

Vinkkejä sopimiseen

- Maksusopimus on yleensä järkevin kun
 - on maksettavana **yksi tai vain muutama velka**
 - ainakin osa veloista on **pieniä** velkoja, jotka saat maksettua muutamassa erässä pois
- **Valmistaudu – mihin summaan voi sitoutua?**
 - Tee paperille/koneelle tulot, menot ja kaikki velat -listaus
 - Arvioi maksukykyysi, paljon jää velkojen maksuun peruselämisen menojen jälkeen
- **Ole rehellinen itsellesi ja velkojalle**

Laskut tärkeysjärjestykseen

Tärkeimmät laskut maksetaan ajallaan

1. Vuokra, sähkö ja muut asumiskulut
2. Ruoka ja lääkkeet
3. Matkaliput, polttoaine, autovakuutus
4. Puhelin- ja nettiliittymälaskut
5. Velkojen maksu

Hätätilanteessa sovi velkojan/laskuttajan kanssa

- maksun siirtämisestä
- jakamisesta kahteen erään, mutta maksa ennen seuraavaa laskua.

MIETI

- Mitä seuraa, jollei minulla ole rahaa tähän asiaan?

- Olisiko olemassa jokin vaihtoehto?

Pilko ja konkretisoi

Tulot verojen jälkeen 1 000 e/kk

Asumismenot

Vuokra ja sähkölasku - 520 e

Muut pakolliset laskut

Matkalippu - 50 e

Puhelinlasku - 30 e

Muut juoksevat menot - 400e

} Toimeentulotuki on minimi.
Esim. yksinasuvalla 480 euroa/kk

400 e kuukaudessa on 100 e viikossa ja noin 14 e päivässä.
Paljonko tästä varaisit ruokarahaa?

Paljonko voi varata rahaa ruokaan?

- Velkajärjestelyissä (VJ) hyväksytään elämiseen ns. elinkustannusnormi.
- Toimeentulotuessa (tt) on ns. normimenot.
- Näistä on ajateltu varattavaksi ruokaan noin puolet.

Ruokamenot kuukaudessa	Euroa kuukaud essa Vj. (tt)	Euroa päiväs sä Vj.
yksin asuva	259 (234)	8,60
pariskunta	435 (398)	14,50
pariskunta, 1 lapsi 10 v.	600 (562)	20
Pariskunta, 2 lasta yli 11 ja 13 v.	765 (726)	25,50

Mitä jos rahat eivät riitä

- Tunnusta tosiasiat
- Maksa tärkeimmät menot
- Karsi muita menoja mahdollisuuksien mukaan
- Hae apua
- Älä maksa velkaa velalla

Mistä apua?

- Juttele asioista jonkun kanssa
- Tarkistuta oikeus toimeentulotukeen
- Takuu-Säätiön maksuton velkalinja 0800-9-8009 tai chat
- Kirkon diakonia
- Kunnallinen talous- ja velkaneuvonta

Velka etenee perinnässä näin

VELKOJA tai PERIMISTOIMISTO MUISTUTTAA

1. maksumuistutus
2. maksumuistutus

PERINTÄTOIMISTO PERII

1. maksuvaatimus
2. maksuvaatimus

PERIMISTOIMISTO HAKEE VELALLE MAKSUTUOMION

- haastehakemus käräjäoikeuteen
- oikeuden päätös = maksutuomio = ulosottoperuste

ULOSOTTO PERII

- vireilletuloilmoitus
- vapaaehtoinen maksu
- tulojen tai omaisuuden ulosmittaus
- todetaan varattomaksi

Suoraan
ulosotto-
kelpoinen
lasku

Nuorten maksuhäiriömerkinnät

- Ikäryhmässä 20-24-vuotiaat noin joka kymmenennellä miehellä on maksuhäiriömerkintä.
- Maksuhäiriöisistä suomalaisista eniten merkintöjä on 22- vuotiailla.
- Erityisesti nuorilla miehillä on suuri riski saada maksuhäiriömerkintä, ikäryhmässä 25-34- vuotiaat, noin 15%:lla miehistä on maksuhäiriömerkintä (vuonna 2015)

Mistä maksuhäiriömerkintä tulee?

Yksittäinen velka

- Velka maksamatta 60 pv eräpäivästä, 2 v
- Perimistoimisto (velkoja) hakenut maksutuomion velalle ulosottoa varten, 2-4 v

Tietty tilanne

- Jokin velkajärjestely, 2-5 v.
- Pitkäkestoinen ulosmittaus
- Varattomuus ulosotossa

Oma pyyntö

- Esim. haluaa rajoittaa rahapelaamistaan
- Pelkää väärinkäytöstä (lompakko kadonnut)

Merkinnän kestoaika

- Yksittäisen velan merkintä on aluksi 3 vuotta, mutta aika
 - ✓ lyhenee 2 vuoteen, jos maksaa velan pois eikä tule uusia merkintöjä
 - ✓ pitenee 4 vuoteen, jos rekisteriin tulee uusi merkintä.
- Velan maksaminen ei muutoin normaalisti vaikuta merkinnän kestoan

Mihin maksuhäiriömerkintä vaikuttaa?

Pankissa:

- ongelmia verkkopankkitunnusten, luottokorttien ja jopa debit -kortin saamisessa
- ei myönnetä lainaa velkojen yhdistämiseen
- vaikeuksia vaihtaa pankkia

Työnhaussa vaikuttaa, jos

- jos tehtävässä välitön taloudellinen vastuu työnantajan omaisuudesta
- työsuhde muutoin edellyttää erityistä luottamusta

Mihin maksuhäiriömerkintä vaikuttaa?

Vaikeuttaa myös....

lähes kaikkea luotonsaantia

- vaihtoehtona vain yksityishenkilölainat

asumisasioita

- vuokra-asunnon saamista ja etenkin jos vuokria on maksamatta
- sähkösopimuksen tekemistä
- kotivakuutuksen saamista

vakuutusten, puhelin- ja nettiliittymien saamista

- esim. autovakuutus - työmatkat

opintoja

- pankki ei myönnä opintolainaa
- joissakin kunnissa sosiaalista luottoa opintoihin
- toimeentulotukea voi hakea

Luottohäiriömerkintä
voi olla myös hyvä asia,
jos se suojaa jatkuvalta
lisävelkaantumiselta

Omien luottotietojen tarkistaminen

- **Maksutta saa kerran 12 kk:ssa.**
- Maksullinen www.omatieto.fi -palvelu (Suomen Asiakastieto Oy)
- Tiedustele kirjallisesti tai käy paikan päällä
 - henkilöllisyys varmistetaan
- Luottotietorekisteriotteesta näet mm.
 - velkojan nimen
 - oikeuden päätöspäivän
 - milloin merkintä poistuu
 - kuka tietoja on viime aikoina tiedustellut

Velkojen järjestelykeinoja

- Jos on maksukykyä...
 - Neuvottele sopimukset velkojien kanssa
 - Yhdistä velat Takuu-Säätiön takauksella tai sosiaalisella luotolla
- Jos ei ole maksukykyä tai se on heikko...
 - Päästä velat ulosottoon
 - Hae yksityishenkilön velkajärjestelyä

Pennosta apua rahankäytön hallintaan

Lopuksi 5 vinkkiä rahankäyttöön

1. Pidä kirjaa tuloista ja menoista, suunnittele etukäteen mihin sinulla on varaa
2. Maksa perusmenot aina ensin (vuokra, sähkö, puhelinlasku jne.)
3. Pidä säästössä rahaa, ettei tarvitse heti ottaa lainaa yllättävän menon kohdalla
4. Älä maksa velkaa velalla. Jos otat lainaa, tee realistinen suunnitelma sen pois maksamiseksi
5. Hae apua mahdollisimman aikaisin, jos raha-asioiden hoitaminen tuntuu hankalalta

Kiitos!

henri.holtta@takuu-saatio.fi

www.takuu-saatio.fi

